

Πατήστε πάνω μας, δὲ μᾶς νοιάζει, μὰ στηλῶστε τὴν Ἰδέα.....Θὰ εἰς προσκυνήσουμε.

\*

**ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ** τῶ διδαχτικῶ βιβλίων ἔφερε ὅλον αὐτὸ τὸ θόρυβο. Ὁ Μιστριώτης βλέποντας πὺς δὲν ἐγκρίνονται τὰ βιβλία τῶ φίλου του, βγῆκε καὶ φώναξε πὺς ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι ὄργανο τῶ δημοτικιστῶν, καὶ πὺς θὰ καταστρέψει τὴν «ἐνότητά τῆς φυλῆς».

Ὅταν τσεπώνουμε ἡ φυλὴ πάει καλὰ, ἀλλοιῶς ὅλα κιν-  
τουνοῦν καὶ προδίνονται.

Νά λογικὴ πού, μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀξίζει ἓνα ἀν-  
τριάντα στὸ Μιστριώτη.

\*

**Ο ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ.** Ἡ λόξα του, ἡ μανία του, ἡ τσέ-  
πη του, τὸ ἀτομικὸ του συμφέρο, ἡ χαζομάρα του, τὸ τρι-  
κλισμένο περπάτημά του, τὸ ψηλὸ καπέλλο του, ἡ κακο-  
μουτσουιά του, τὸ ραχάτι του, τὸ κομπολόι του, ἡ μου-  
διασμένη καὶ τρεμουλιαστὴ λαλιά του, ἡ βρυκινησιὰ του,  
—ἀντιπροσωπεύουν θαμαστὰ τὴν κατάστασιν τοῦ σημερινοῦ  
Κράτους.

Πρέπει νὰ σβυστεῖ ἀπ' ὁλοῦθς τὸ «Βασίλειο τῆς Ἐλ-  
λάδος», καὶ νὰ γραφεῖ «Βασίλειο τοῦ Μιστριώτη». Τότε  
θὰ εἴμαστε μέσα στὴν ἀλήθεια.

## ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

### ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

*Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο «Ἡ Ἑλπίς». «Αἰθου-  
σα Ἀσκληπιός». Κλινικὴ τοῦ καθη-  
γητῆ κ. Γεράσιμου Φωκᾶ.*

Ἀριθ. 17.

Κώστας Μιτυληναῖος, 14 χρονῶν, μαθητὴς, ἀπὸ  
τῆ Νάξου· ἔχει χταπόδι τῆς μύτης.

«Τώρα εἶναι ἓνας χρόνος ἀπὸ τότε πού μου φά-  
νθηκε. Πρὶν φανῇ εἶχα αἱμορραγίες ἀπὸ τὴ μύτη μου·  
ὕστερα λίγο-λίγο, κατέβαινε ἓνα σπινάκι μικρὸ μι-  
κρό· κι ὅσο πῆγαινε μεγάλωνε· πῆγα λοιπὸν σ' ἓνα  
γιατρὸ στὴ Νάξου καὶ μοῦκοβ' ἀπόνα κομματάκι·  
μοῦκοβ' ἓνα κομματάκι, ἀλλὰ δὲ μπορούσε νὰ τὸ  
ξεριζώσῃ, νὰ τὸ βγάλῃ· ὕστερα ἤρθα στὴν Ἀθήνα  
καὶ μοῦκαμαν ἐγγείριση· τᾶνοιξαν, τὸ καθάρισαν,  
ἀλλὰ δὲν τὸ βγάλαν ὅλο· ἔμειν' ἓνα κομματάκι καὶ  
ξαναγίνηκε· καὶ μοῦχε πεῖ ὁ κύριος καθηγητὴς, ὅτ'  
εἶναι πολλῶν εἰδῶν πολυπόδες· αὐτὸς εἶναι, λέει,

κακοήθης πολυπόδας· ἔπειτα πάλι πῆγα, μοῦ ξανα-  
κάμαν δευτέρα ἐγγείριση, ἓνας ἄλλος καθηγητὴς,  
γιατὶ ἔλειπε ὁ κ. Φωκᾶς· κι ὅταν ἤρθ' ὁ κύριος  
Φωκᾶς, μοῦ εἶπε νὰ ἔρθω πάλι ὕστερ' ἀπὸ πέντε ἐξή-  
μηνες νὰ μοῦ ξανακάμῃ· ὕστερα ἤρθα καὶ μοῦ κά-  
μαν τρίτη ἐγγείριση καὶ μοῦ σκίσαν ἀπὸ ἔτσι ὅλο  
τὸ μάγουλό μου καὶ μέσα τὸν οὐρανίσκο· στὶς ἄλ-  
λες ἐγγείρισεις δὲ μοῦχαν σκίσει τίποτε, ἀλλὰ τούτῃ  
δὴ τὴν τελευταία μοῦσκισαν τὸ μάγουλό μου κι ἀπὸ  
μέσα τὸν οὐρανίσκο· μοῦ τὸ βγάλαν λοιπὸν καὶ τό-  
τες· μοῦ τὸ βγάλαν, ἀλλὰ πάλ' ἀπόμεινε ἡ ρίζα  
καὶ ξαναφύτρωσε· καὶ γίνηκε ἔτσι πού τὸ βλέπετε  
ἐξήμηνες εἶναι ἀπὸ τότε καὶ νά, πὺς γίνηκε· τώ-  
ρα λοιπὸν μὲ πειράζει στὴν ὁμιλία· μοῦ πητακῶνει  
τὸν οὐρανίσκο καὶ δὲ μπορῶ νὰ μιλήσω καλὰ· ἔπει-  
τα δὲν ἀναπνέω καθόλου ἀπὸ τὴ μύτη· καὶ τὴ νύ-  
χτα ρουχαλίζω, καὶ δὲ μπορῶ νὰ κοιμηθῶ, γιατί δὲ  
μπορῶ νὰ πάρω ἀνάσα ἀπὸ τὴ μύτη καὶ πνίγομαι,  
κοντεύω νὰ σκάσω».

Ὁ ἄρρωστος αὐτὸς περιγράφει πιστὰ τὴν ἱστο-  
ρίαν ἐνὸς ρινοφαρυγγαίου πολυπόδα μ' ὅλες τίς προ-  
σπάθειες πού ἔγιναν γιὰ νὰ βγαλθῇ καὶ μ' ὅλες τίς  
ἐνόχλησεις πού τοῦ φέρνει τώρα. Σ' ὅλες τίς προη-  
γούμενες ἐπαναληφμένες ἀποπειρές πού ἔγιναν γιὰ  
νὰ βγαλθῇ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς δρόμους, μόνο κομμα-  
τια κατορθώθηκε νὰ βγοῦν καὶ γιὰ τοῦτο ὁ πολυ-  
πόδας ἐξακολουθοῦσε ν' ἀξάινῃ· λοιπὸν στὶς 27  
τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1907 ἀναγκαστήκαμε, γιὰ νὰ  
βγῇ ὁλότελα, νὰ κάνουμε πρόσκαιρη διέχπριση καί,  
μετὰ τὸ ἀφαίρεμα τοῦ πολυπόδα, νὰ ξαναβάλουμε  
τὸ σαγόνι στὴν πρωτοτερινὴ θέσιν του καὶ νὰ τὸ  
συγκρατήσουμε ἐκεῖ μὲ σύρμα. Σήμερα ὅμως ὁ ὄγ-  
κος ξαναγύρισε καὶ μεγαλωμένος ξεβγαίνει ἀπὸ τὸ  
δεξιὸ ρουθόνη, ἀπὸ τὸν καταπιῶνα, κι ἀπὸ τὸ  
σάρκινον οὐρανίσκο, ἀπὸ ἓνα τρύπημα πού ἔκα-  
νε κατὰ τὴ μέση του. Ὡστε ἀποφασίστηκε νὰ ξα-  
ναεγγειριστῇ, καὶ στὶς 27 Μαρτίου ἔγινε μερικὴ  
διέχπριση τοῦ ἀπανωσαγονίου ἀπὸ τὸν καθηγητὴ μας  
κ. Φωκᾶ· ἄμα ἔγινε ἡ κοψιὰ, βρέθηκε τὸ ἀπανωσά-  
γονο ἔτσι τέλεια κολλημένο στὴν πρωτοτερινὴ θέσιν  
του, σὰ νὰ μὴν εἶχε γίνει καθόλου διέχπριση· στὸ  
προχώρημα τῆς ἐγγείρισης κοφοχωρίστηκε τὸ δεξιὸ ἀ-  
πανωσάγονο καὶ ὁ οὐρανίσκος, καὶ ξεσκαπώστηκε ὁ  
ὄγκος πού ἔπικνε ὅλον τὸ δεξιὸ μυχτῆρα καὶ τὸ φά-  
ρυγγα· ὁ πολυπόδας ἀφαιρέθηκε ἐντελῶς, ὅσο ἦταν  
δυνατὸ χωρὶς αἱμορραγία· ἔπειτα ῥάφηκε ὁ σάρ-  
κινος οὐρανίσκος, ἀφοῦ πρωτύτερα πωματίστηκε ἀπὸ

τὸ στόμα γιὰ τὴν αἰμόσταση. Τὰ χεῖλια τῆς κο-  
ψιᾶς στὸ δέσμα τοῦ προσώπου εἶχαν ἔνωση μὲ πρῶ-  
τὴ ἐπιτυχία.

**ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.** Πητακῶνει=πιέζει.

Χταπόδι=χταπόδι κυρίως λένε τοὺς κυρτοὺς πού κάνουν  
οἱ ἐπιπόλαιες φλέβες· αὐτὸς ἐδῶ κι ἄλλοι πού ἀκούσαμε λέ-  
νε χταπόδι καὶ τὸν πολυπόδα.

Ἐνωση μὲ πρῶτὴ ἐπιτυχία=ἔνωση κατὰ πρῶτο σκοπό.

(Ἀπὸ τὴν κλινικὴ Φωκᾶ)

## ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Γιάννη Περγιαλίτη **ΤΑ ΩΡΑΙΑ : Β' ΤΡΕΛΛΑ**  
**ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ** μὲ πρόλογο τοῦ κ. Φιλέα Λεμπέ-  
γκ». Ὁ Περγιαλίτης εἶναι φίλος μου, εἶναι καὶ συ-  
νεργάτης τοῦ «Νουμά», καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς ἀρ-  
χαίτερος καὶ ταχτικώτερος, καὶ γι' αὐτὸ μοῦ ἀ-  
ρέσουν καὶ τὰ τραγούδια του. Τὰ διαβάζω πάντα  
σὰ φιλικὰ κελαδήματα, κι ὅταν καταπιάστηκα κα-  
μιὰ φορὰ νὰ κρίνω κανένα του, τὸ κρινα πάντα μὲ  
τὴν ψυχὴ μου καὶ ποτὲ τὸ νοῦ μου—τὸ κρινα δηλ.  
πάντα σὰ φίλος καὶ ποτὲ σὰν κριτικός. Ἔτσι τῶ-  
παθα τώρα καὶ μὲ τὸ καινούριο βιβλιαράκι του· λα-  
χτάρησα μόλις τὸ εἶδα φρέσκο φρέσκο νὰ μὲ γλυκο-  
χαιρετάει, τὸ χὰδεψα μὲ ἀγάπη, τὸ ρούφηξα μὲ ἡ-  
δονή καὶ τὸ μπιστεύτηκα ὕστερα σ' ἀγαπημένα χέ-  
ρια νὰ μοῦ τὸ φιλάνε σὰν ἀγάπης θυμητάρι.

Οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» τὴν ξέρουνε τὴν  
ποίησιν τοῦ Περγιαλίτη. Τὸν διαβάζουν ἐξή χρόνια  
τώρα ἀπανωτὰ κ' ἔχει σηματοπισμένη πιά ὁ καθέ-  
νας τὴ γνώμη γιὰ τὸν ποιητὴ—κι ὅλοι, καὶ σ' αὐ-  
τὸ εἶμαι σίγουρος, θὰ τὸν ἀγαποῦνε. Ἐνα μοναχὰ  
θὰ τοὺς στενοχωρέσει κάπως, ὅπως μὲ στενοχώρεσε  
καὶ μένα. Τὸ ὅτι δηλ. ὁ Περγιαλίτης καὶ τώρα,  
καθὼς καὶ μὲ τὸν πρῶτο τόμο του, μᾶς βγῆκε μὲ  
ξένους προλόγους. Δηλ. ὁ πρῶτος τόμος του βγῆκε  
μὲ πρόλογο τοῦ κ. Παύλου Νιρβάνου καὶ ὁ δεύτερος  
τόμος του μὲ πρόλογο τοῦ κ. Λεμπέγκ. Γιατὶ αὐτό;  
Ποιὰ ἰδέα ἔχει ὁ κ. Νιρβάνου καὶ ποιὰ ἰδέα ἔχει ὁ  
κ. Λεμπέγκ γιὰ τὴν ποίησιν, τὸ ξέρουμε. Ποιὰ ἰ-  
δέα ἔχει ὁ Περγιαλίτης γιὰ τὴν ποίησίν του καὶ τὰ  
ποιήματά του, θέλουμε νὰ μάθουμε, κι αὐτὸ θὰ  
μᾶς τῶλεγε ἂν τὸν πρόλογο τὸν ἔγραφε ὁ ἴδιος κι ἂν  
ἔφινε τοὺς ἄλλους νὰ μιλήσουνε ὅτα θὰ βγαίνει τὸ  
βιβλίο. Ἐσχάσα ὅμως. Ὁ Περγιαλίτης εἶναι ποιη-  
τὴς, καὶ σὰν ποιητὴς, δὲν τὰ πολυπροσέχει τὰ τέ-

μα, δηλαδὴ ἀσυνέργεια. Ἀς σταθοῦμε λοιπὸν κ' ἐ-  
μεῖς μιὰ στιγμὴ ὕστερ' ἀπὸ τὸ φανερὸ τὸ Σουλιώ-  
τικο δράμα, κι ἂς ρωτήσουμε ἐκεῖνο πού πρῶτο  
πρῶτο ἀπ' ὅλα ἔπρεπε νὰ μᾶς ξηγήσῃ ὁ ἱστορικός  
μας, κι ὅμως μήτε λέξη δὲ μᾶς βαλεῖ μέσα στὸ  
βιβλίο του γιὰ αὐτό.

Τὰ τρία ἐκεῖνα χρόνια πού ἔσταζε στάλα στά-  
λα τὸ αἷμα τοῦ μεγάλου τοῦ «Ἑλληνικοῦ Κέντρου»  
καθὼς ὁ ἴδιος τὸνομάζει τὸ Σούλι, ἰ τί ἔκαμνε ἡ  
ἄλλη ἡ Κλεφτουριά ὁλοτρόγυρα; Πόσοι, καὶ ποιοί  
τοὺς θελήσανε νὰ βοηθήσουνε τοὺς Σουλιώτες καὶ νὰ  
συμπράξουνε μαζί τους, πόσοι δὲ σκοτιστήκανε,  
παρὰ ἢ μείνανε στὰ λημέρια τους, ἢ ξεκινήσανε ἄλ-  
λου γιὰ λογαριασμό τους, καὶ τέλος πόσοι προτιμή-  
σανε νὰ πᾶνε μὲ τὸν ἴδιο τὸν Ἀλῆ, τὸν τύραννο  
καὶ τὸ δῆμιο ὅλης μας τῆς ἀσύμπραγης μαζας;  
Μυστήρια ὅλ' αὐτὰ γιὰ τὸν κοινὸν ἀναγνώστη. Ὁ  
ἄνθρωπος πού μᾶς ἔγραψε ἀλάκερη διατριβὴ γιὰ νὰ  
μᾶς πῇ τὸ τί θὰ εἶτανε τὸ ἔθνος ἂν ὁ Ἀλῆς ἐβγαί-  
νε μεγάλος νοῦς κι ἂ βαφτιζότανε καὶ χρι-  
στιανός, δὲ συλλογίστηκε νὰ μᾶς γράψῃ ἐδῶ μήτε  
μισὴ λέξη γιὰ δυστύχημα θλιβερώτερο κι ἀπὸ τὸ  
Σουλιώτικο δράμα, τὸ δυστύχημα τῆς αἰώνιας ἀσυ-  
νέργειας, πού μᾶς χαντάκωσε καὶ τότες, καθὼς πᾶν

τα. Ἐπειδὴ ἔτσι δευτερώθηκε καὶ ξαναδευτερώθηκε  
ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τὰ παλιὰ της. Ἔτσι τοῦ  
κατάντησε φυσικὸ τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ μοιράζε-  
ται καὶ κομματιαζεται ὁμπρὸς τοὺς μεγάλους τοὺς  
κίνυνους· τόσο φυσικὸ, πού τίποτις δὲν τῶχει νὰ  
σοῦ τὸ φέρῃ κι ἀποδείξῃ τῆς καταγωγῆς του ἀπὸ  
τοὺς παλιούς, πού ἂν εἶναι δοξα τοῦ κόσμου ὁ μα-  
ναδικὸς τοὺς πολιτισμός, ὅμως ὅσο γιὰ τὸ ἴδιο τὸ  
ἔθνος, ἡ ἀσύστατη κ' ἡ ἀπρονόητη ἀσυμπραγία τοὺς  
ἔπρεπε νὰ μᾶς φέρῃ ντροπὴ καὶ ταπείνωσιν, ἀφοῦ  
μᾶς ἔφερε πάντα τὴν συφορὰ καὶ τὸν ὀλεθρο.

Τάχα δὲ θὰ βρεθῇ στὸ τέλος τρόπος νὰ τὴ βγά-  
λῃ ὁ λαὸς αὐτὸς ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ τέτοιαν πανού-  
κλας; Ἰσως, ὅταν ὁ Σλαβισμὸς ριζωθῇ καὶ καστρω-  
θῇ στὸ κατώφλι του, καὶ δὲν ὑπάρχει πιά ἀνάγκη,  
μὰ μήτε δυναμὴ γιὰ ἀνπλώσῃ χέρι νὰ βοηθήτῃ  
τοὺς ἀδερφοὺς του, πού ψήνουνται αἰῶνες τώρα σὲ  
φούρνο σιγανῶ καὶ βεβαίου ἀφανισμοῦ.

211

### Ἀλῆς καὶ Κλεφτουριά.

Ὁ Ἀλῆς, μεθυσμένος πάντα ἀπὸ τὴ μανία νὰ

συστήσῃ δική του Μωαμεθανικὴ Αὐτοκρατορία, γύ-  
ρισε τώρα τὴν προσοχή του στὴ Ρουμελιώτικη Κλε-  
φτουριά! Πότε λοιπὸ μὲ τὴ βία πότε μὲ τὴν πονη-  
ριὰ τοὺς ὑπόταξε λίγους, λίγους, καθὼς καὶ τοὺς ἄ-  
ξιζε. Ἐχοῦμε ὡς τόσο κ' ἓνα δυὸ κινήματα, μικρὰ  
θὰ πῆτε καὶ κομματιαστά, κάμποσο ὅμως σημanti-  
κά, μάλιστα ἐπειδὴ μᾶς δείχνουνε πὺς ἄρχισε τέ-  
λος τὸ ἔθνος ἐδῶ κ' ἐκεῖ νὰ μισονοιῶθῃ πὺς μονά-  
χο του θὰ κάμῃ ὅ,τι θὰ κάμῃ. Δίχως ἄλλο θὰ συν-  
τελέσανε σ' αὐτὸ τὸ μάθημα κ' οἱ Σουλιώτες, πού  
δείξανε τὸ πρῶτο δοξασμένο παράδειγμα. Εἶναι ἀλή-  
θεια πὺς στὰ Ἑλληνικά τὰ νερά εἶχαμε ξένους στό-  
λους, τὸ Ρούσικο, μὲ τὸ νὰ κρατοῦσανε ἀκόμα οἱ  
Ρούσοι τὰ Ἐφτάνησα, καὶ τὸν Ἀγγλικό, πού συμ-  
μαχοῦσε τότες μὲ τοὺς Ρούσους ἐναντίον τοῦ Να-  
πολέοντα. Τὰ κινήματά μᾶς ὅμως ἐκεῖνα, ὅσο κι  
ἂν εἶχανε πάντα πηγὴ τους τὴν ἐλπίδα τῆς ξένης  
βοήθειας, εἴτανε, τοῦλάχιστο στὴν ἀπανωσιὰ, πιδ  
σὰν αὐτότελα κι ἀνεξάρτητα καὶ μὲ κάποια πολι-  
τικὴ ὁργανισμένα, κι ἂς ἀποδειχτήκανε ἀκαρπα ἐ-  
ξαιτίας τῆ χρονικῆς μας τῆς ἀσυνέργειας.

Εἶχε τότες ὁ Ἀλῆς μεγάλο του προστάτη καὶ  
στόλο τὸ Ναπολέοντα. Πολὺ φυσικὸ αὐτό. Τοῦ μῆ-  
νοῦσε λοιπὸν τοῦ Ἀλῆ, ὁ Μεσσίας ἐκεῖνος τοῦ Ρήγα

τια, δὲ δίνει καμιά σημασία σὲ τέτια ἀσήμαντα πράγματα. Ὡς τόσο ἐγὼ ἐπιμένω σ' αὐτὸ καὶ τοῦ συστάινω φιλικώτατα τὸν τρίτο τόμο πού θά βγάλει, νὰ μᾶς τυνὲ δώσει μὲ πρόλογο δικό του, γιὰ νὰ δοῦμε ἐπιτέλους πῶς τὴ βλέπει τὴν ποίηση καὶ λόγου του, γιὰτὶ καμιά φορὰ ὁ ποιητὴς ὅ,τι δὲ μᾶς δείχνει μ' ἀλάκαιρη τὴν ποίησή του, μᾶς τὸ φανερώνει μὲ μιὰ λεζούλα τοῦ προλόγου του—πού εἶναι, νὰ ποῦμε, κουβέντα μὲ τὴν ἴδια του τὴν ψυχὴ.

ΙΕΙΟΝΑΣ

## ΚΥΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΥΝΙΚΟΙ\*)

Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ δῇν ὡραία μορφή σχεδὸν σ' ὅλα ὅσα ἀνήκουν στὴ φύση του. Μιὰ φορὰ εἰδεῖς στὸν κόσμον καὶ αὐτὸν τὸν κυνισμό ἀκόμα σὲ ἀστραφτερή, δυνατὴ ὄψη· ὁ κυνισμὸς τῆς ἐποχῆς μας ὅμως, εἶναι ἀνέκφραστα σακάτικος καὶ ἀνούσιος.

Οἱ Ἡρώδες κοιμούνται μ' ἀγωνία γιὰ τὴ δύναμή τους. Ξέροντας πῶς γεννήθηκε μιὰ νέα θρησκεία στὸν κόσμον, βιάζονται νὰ ἐξολοθρεύουν ὅλους ἐκεῖνους πού πιστεύουν στὸ δυνατό μιᾶς βασιλείας ἀνθρώπινης στὴ γῆς. Εἶναι συνηθισμένοι νὰ θαρροῦν τὴ γῆς ὡς βασιλεία τῆς φρίκης τους σὲ ὅλη τὴ αἰωνιότητα.

Ὁ θάνατος καταπίνει μυριάδες θύματα, ἀφανίζονται ἀκριβῶς οἱ πιὸ ἀπαραίτητοι γιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ζωῆς—ἐκεῖνοι πῶχουν πίστη. Γι' αὐτὸν τὸν ἐξολοθρεμὸ ἀνθρώπων μπορεῖ κανένας νὰ μιλή μ' ὀργὴ μονάχα, μὲ φρίκη ἢ—μὲ τὸ στοχασμὸ πῶς ὁ λαὸς εἶν' ἀθάνατος—νὰ σωμαίνει γενναία. Θρῆνοι θᾶταν ἀταίριαστοι καὶ τὸ συμπόνεμα τόσο προσβλητικό, ὅσο εἶναι κ' ἡ ἐκδίκηση ἀνγκυαία.

Ὡς τόσο δὲν εἶν' ὁ θάνατος πῶχει τὸ κρίμα τῶν φόνων, μὰ ἡ φρενοβλάβεια ἐκείνων πού ἀποκτηνώθηκαν ἀπὸ τὸν τρόμο.

Σὰν ἔρχεται ὅμως ὁ θάνατος δίκαια, στὴν ὥρα του, γιὰ νὰ σαρώσῃ ἡσυχὰ ἀπ' τὸ δρόμο τῆς ζωῆς τὸ ἐτοιμόρροπο, τὸ ξεχαρβαλωμένο, τὸ μισόνεκρο—μὲ τί ἄλλο νὰ τὸν δεχτῇ κανεὶς παρὰ μ' εὐγνωμοσύνη;

Κάποτε ἴσως ἀξίζει τὴν κατάκριση, ὅσο ἐκτελεῖ τὸ ἔργο του μ' ἀμέλεια—μερικοὶ ἄνθρωποι ζοῦν

\*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ περασμένου φύλλου.

πολύ, ξεχνώντας τὸ λόγο πῶς ὁ σοφὸς πρέπει νὰ πεθάνῃ στὴν ὥρα του.

Στοὺς κυνικοὺς ὅμως καθεὶ τὸ γερὸ καὶ ἀπλὸ φαίνεται ἀλλόκοτο καὶ φυσικὰ οὔτε κὰν φαντάζονται πόσο θὰ ἦταν ἡ ζωὴ ἀνυπόφορη ἂν ἦταν ἀθάνατοι οἱ μπουρζουάδες.

Ὁ τρόμος τῆς ζωῆς τοὺς ἀναγκάζει νὰ μιλοῦν πολὺ γιὰ θάνατο καὶ νὰ τὸν συλλογίζονται πολὺ· γλείφουν λαχταριστὰ μὲ γλώσσα φοβιστικὴ τὰ κόκκαλά του—σὰ ζητιάνοι!—καὶ τοῦ ζητιανεύουν λίγη προσοχή. Οἱ κρίσεις τους γιὰ τὸ θάνατο ἔχουν δουλικὸ τόνο πάντα. Κάνουν σὰν τὸν ὑπηρέτη, πού ἀπ' τὸ φόβο μὴν ἡ κυρὰ τὸν πιᾶσιν πῶς ἔφαγε τὴ ζάχαρη, ζητᾷ νὰ τῆς καταπραῖνῃ τὸ θυμὸ ἀπὸ πρὶν μὲ κολακείες χοντρές.

Φοβῶνται τὸ θάνατο καὶ καθὼς φαίνεται ἀνυπόκριτα. Μέρα καὶ νύχτα οἱ μπουρζουάδες δὲ μποροῦν νὰ λυτρωθοῦν ἀπ' τὴν τρομάρα τοῦ θανάτου καὶ ὅμως συνθέτουν πρὸς τιμὴν τοῦ ὕμνου ψευτιὰ γεμάτους, στολίζουν τὸ σκέλεθρό του μὲ χάρτινα ἄνθη τῆς κρύας φαντασίας τους, σκύβουν μπροστὰ του καὶ σέρονται μὲ τὴν κοιλιὰ, δίχως νὰ τολμοῦν νὰν τιπρῶσιν τὸ ἥρεμο καὶ σοφὸ τοῦ πρόσωπο—ψιθυρίζουν κάτι γιὰ τὴν ὑψηλὴν δύναμη καὶ τὴ θλιβερὴ ὁμορφίαν τοῦ θανάτου, ἐνῶ ἡ εἰκόνα του εἶν' ἀσχημὴ στὸ νοῦ τους.

Τοῦ λέν :

— Σὲ καρτεροῦμε μὲ χαρὰ!

Μέσα τους ὅμως συλλογιούνται :

— Ὡς καλὴ, πρόσμεινε ἀκόμα! Μόνο μιὰ μέρα, μιὰ στιγμὴ ἀκόμα!

Κι ὁ θάνατος παίρνει ἀπὸ πάνω τους τὰ μάτια μὲ περιφρόνηση. Πρέπει νὰναι σωστὸς λιχουδὴς γιὰ νὰ κρίνῃ πόσο νὰφήσῃ ἀκόμα νὰ βαστάξουν οἱ συχαμένοι πόνοι τῶν σφιλιτικῶν, τῶν λεπριασμένων καὶ μαλακισμένων, πόσο δισταχτικὰ νὰ κόβῃ τὸ σὰν ἀπὸ καουτσούκ, σὰν ἀπὸ ἀξὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῶν χυδαίων.

Οἱ κυνικοὶ φοβῶνται τὸ θάνατο, μὰ τόσο πιὸ πολὺ παίζουν μαζί του—τὴν ἴδια τυφλομύγα πού παίζουν καὶ μὲ τὴ ζωὴ.

Ἡ ζωὴ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πράξεις, ἡρωϊσμό, δύναμη, ὁμορφίαν.

Γι' αὐτὸ κ' οἱ κυνικοὶ :

— Ζωὴ δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχει μόνο ὁ θάνατος...

Τὰ ἰδανικὰ ἐσθυσαν, θέληση δὲν ὑπάρχει νὰ τὰ πλάσῃ, μὰ ζῇ ἀκόμα ἡ δουλικὴ συνήθεια νὰ

λυγᾷ τὸ γόνα· καὶ αὐτὴ πλάθει εἰδωλὰ πού οἱ κυνικοὶ τὰ προσκυνοῦν γιὰ νὰ μποροῦν νὰ κρύβονται ἀνετα...

Κάποτε ἀνκαστενάζει ὁ κυνικός, μιμούμενος εἰλικρινῇ πόνο :

— «Γεύτηκα τόσο λίγο τῆς ἡδονῆς τὸ μέλι καὶ τώρα πρέπει νὰ πεθάνω!...»

Λέει ψέματα! Ἐπρεπε νὰ πῇ :

— «Ἐφαγα ἀπ' ὅλα ὅσα μοῦ ἦταν γλυκὰ καὶ τώρα εἶμαι φαρμακωμένος ἀπ' τὸ χορτασμὸ.

«Ζωὴ καὶ θάνατος εἶναι δυὸ σύντροφοι πιστοί, δυὸ ἀδέρφια γκαρδικὰ, ἀθάνατα παιδιὰ τοῦ ἀθάνατου καίρου». Τὸ ἓνα εἶν' ἀπὸ ἀχτίνες ἡλίου, σκεπασμένο μὲ τὰ φτερὰ μαγευτικῶν καὶ μυστικῶν ὀνείρων περνᾷ βουίζοντας, φλογερὸ αἰῶνια ἀπ' τὴ φωτιὰ τῆς πλάστρας πράξης, μανιακὰ σπάταλο, ἐρωτεμένο πάντα. Ἐξέλλο συλλογισμένο, ἀπλὸ, ὀλόλευκο, μὲ ἀγέρωχη ἀγνότητα, μεγαλόπρεπα αὐστηρό, καθὼς ἡ θαλάσσα σὲ γαλήνια νύχτα, μὲ βαθεῖα μάτια πῶχουν τὸ χρῶμα ξάστερου βραδινοῦ καλοκαιριᾶτικου οὐρανοῦ καὶ μέσα τους ἀστράφτει ἡμερὴ μιὰ ἰδέα ἀγάπης στὴ ζωὴ κ' ἓνα χαμόγελο γλυκὸ γιὰ τὸ ἔργο τῆς.

Ἡ ζωὴ σπέρνει ἀδιάκοπα σ' ἀλάκρη τὴ γῆς τοὺς σπόρους τῆς καὶ ὅλα τρεμουλιάζουν ἀπὸ χαρὰ στοὺς δρόμους τῆς καὶ ὅλα προκόβουν, ἀνθοῦν μὲ χίλια μύρια φωτερὰ χρώματα, γελοῦν καὶ τραγουδᾷ μεθυσμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο. Μὰ στὴ δημιουργίᾳ τῆς εἶν' ἡ ζωὴ πάντα ἓνας πού γυρεύει, μόνο μεγάλη, δυνατὰ κ' αἰῶνια θέλει νὰ πλάθῃ. Σὰ δὴ νὰ περισσεύῃ τὸ μικρόχαρο, τὰ δύναντο κραθεῖ στὸν ἀδερφο τῆς :

— Δυνατέ, βοήθα! Τοῦτο εἶναι θνητό...

«Ὁ θάνατος ὑπηρετεῖ ὑποταχτικὸς τὸ ἔργο τῆς ζωῆς....»

\* \*

Ὁ κυνισμὸς προβάλλει μωρὸς στὸν ἄνθρωπο μὲ τὸ παρδαλὸ φόρεμα τῆς «καινούριας ὁμορφίαν».

— Τὸ μέτρο τῆς ζωῆς εἶν' ἡ ὁμορφίαν! κρυγάζει ὁ κυνικός μὲ ξένα λόγια, πού τὸ βαθύ τους νῆμα γυρνᾷ ἐναντίον στὸν κυνικό.

Ὀλόγυρα σακάτικα παιδιὰ τῶν ἐκφυλισμένων μπουρζουάδων—παιδιὰ χωρὶς αἷμα στὶς φλέβες—μισάρρωστες γυναῖκες, πού τὸ αἶσθημα τῆς ὁμορφίαν ἔχει πεθάνει μέσα τους, νέοι λυωμένοι ἀπ' τὸ ξεφάντωμα, γέροντες βασανισμένοι ἀπ' τὸ ρεματισμὸ, σακάτικες ἀπ' τὴν ποδᾶγρα, φρενοβλαμένοι...

Στοὺς δρόμους—τὰ ζωντανὰ μνημεῖα τῆς δη-

§ 12

### Θαλασσινὰ κινήματα.

πῶς ἀνάγκη νὰ καμῇ ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ καταδαμάσῃ τοὺς Ἑλλήνες, πού ἐφοδίαζαν τὴ Ρουσία μὲ στρατιωτικὸ ὕλικό. Μὰ τοῦ ἄμε καὶ ἄλλα. Ἐνέργησε καὶ δοθήκανε τὰ πασαλίκια τοῦ Μοριᾶ καὶ τοῦ Λέπανθου στὶς δυὸ τοῦ γιούς, Βελῆ καὶ Μουχτάρη. Ζήτησε τότες ὁ γερολύκος τῆς Ἡπείρου ν' ἀρπάξῃ καὶ τὴν Ἀγιά Μαύρα Ἐδῶ ὅμως χτυπήθηκε ἀπὸ τοὺς Ρούσους, βοηθούμενους ἀπὸ πολλοὺς μας ἄρματωλούς καὶ κλέφτες, καὶ γύρισε πίσω. Τὴ Ρούμελη ὡς τότε, καθὼς εἴπαμε, τὴν ξεσκούπισε. Ἐνας μὲ νάχα, ὁ Νίκος Τσάρας, καταπιάστηκε δουλειὰ πού μὲ πολλὴ νοικοκυρωσύνη τὴν χαρακτηρίζει ὁ ἱστορικός μας παράτολμη (1807). Ἦξε μαζί του 550 διαλεχτοὺς καὶ τράβηξε στὴ Μακεδονία, νὰ σμίξῃ μὲ τὸ Σερβο τὸν Καραγιώργη. Ἀπανωτὲς φορές ἀπόκρουσε τοὺς στρατοὺς πού τρέζανε καταπόδι του, μὰ τέλος πολιορκήθηκε στὰ βουνὰ καὶ στὶς κλεισοῦρες τῆς Τζίχνας ἀπὸ δεκαπέντε χιλιάδες ἔχτρούς, καὶ μόλις πρόφταξε νὰ τραβηχτῇ στ' Ἀγιον Ὄρος, καὶ ἀπ' ἐκεῖ νὰ ξεκινήσῃ μὲ καίρικα στὸ Σκόπελο. Θᾶρουμε τώρα τώρα στὰ θαλασσινὰ του καμώματα.

Μοριᾶς λοιπὸν καὶ Ρούμελη βρισκόντανε στὰ χέρια τοῦ Ἀλῆ, τοῦ Βελῆ καὶ τοῦ Μουχτάρη, ὅταν ὑπογραφότανε ἡ Συνθήκη τοῦ Τίλσιτου μεταξὺ Ρουσίας καὶ Γαλλίας. Σ' αὐτὴ τὴ Συνθήκη οἱ Ρούσοι παραχωροῦσαν τὰ Ἐφτάνησα στοὺς Γάλλους, καὶ τραβοῦσαν τὸ στόλο τους ἀπὸ τὰ νερά μας. Ὅσοι λοιπὸ νησιῶτες εἶχανε σηκώσει κεφάλι ἀκούγοντας τὰ λόγια τοῦ Ρούσου ναύαρχου, ἀναγκαστήκανε τώρα νὰ προσπέσουν καὶ νὰ γυρεύουν νὰ μαλακώσουν τὴν Πόρτα μὲ Πρεσβεῖτες καὶ μὲ χρηματικὸ. Τὰ ἴδια τὰ παλιὰ τῶν περασμένων μερικῶν αἰώνων, ὅμως μὲ δίχως σφαγὲς αὐτῇ τὴν φορὰ, χάρη στὴν Τούρκικη τὴ Ρουσοφοβία. Οἱ Νυδριῶτες ὡς τόσο παρλίγο νὰ πάθουν ἀσκημη σφοδρά, ἐπειδὴ ἀνεβᾶσαντας αὐτοὶ ρούσικη σημαία στὰ πλοῖα τους, καὶ κοβόντας βόλτες μέσα στὸ Αἰγαῖο, εἶχανε χαλάσει πολλὰ Ὄσμανικὰ πλοῖα, μὲ τρόπο πιώτερο πειρατικὸ παρὰ ἡρωϊκό. Ὡστε χρειάστηκε, λέει, ὅλη ἡ πολιτικὴ κ' ἡ ἀξιωτὴν τοῦ Γεώργη τοῦ Βούλγαρη γιὰ νὰ μπόδισῃ, ἀπὸ τὴ μιὰ τὸ Βελῆ νὰ χτυπήσῃ

τὸ νησί, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τους πατριῶτες του νὰ μισέψουν καὶ αὐτοὶ στὰ Ἐφτάνησα, καθὼς μελετοῦσαν, προβλέποντας δυστυχήματα.

Ξαναρχόμαστε τώρα στὸ Νίκο Τζάρα. Αὐτὸς πῆγε κ' ἐσμίξε μὲ κάμποσους ἄλλους Καπετανέους φευγάτους ἀπὸ τὴ Ρούμελη ὕστερ' ἀπὸ τὴν ὑποταγή τῆς, καὶ μαζεμένους στὴ Σκιαθὸ μ' ἐβδομήντα καταδρομικά. Ἀρχηγὸς ὁ Γιάννης ὁ Σταθάς, δεύτερος ὁ Νίκος ὁ Τζάρας. Ἄλλοι γνωστοὶ Καπετανέοι, ὁ Βλαχάβας καὶ ὁ Κολοκοτρώνης. Ὅλοι τους ἀπὸ στεριανοὶ πολεμιστὰδες γυρισμένοι θαλασσοπούλια. Ἀρχίσανε λοιπὸν πάλι τὸργωμα τοῦ Αἰγαίου, κυνηγώντας Τούρκικα πλοῖα. Πόλεμος τῆς κακῆς ὥρας, μισὸ ἐγδίκηση, μισὸ πειρατεία.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1807 τοὺς ἐπιάσαν τρία Τούρκικα πολεμικά, καὶ δίχως ἄλλο θὰ τοὺς ἀφανίζανε ἐπειδὴ δὲ φαίνεται νὰ γνωρίζανε ἀπὸ πυρπολικά οἱ δικοὶ μας. Γιὰ καλὴ τους ὅμως τύχη βρέθηκε σιμά τους Ἀγγλικὸ πολεμικόν, πού χτύπησε καὶ βούλιαξε τὰ δυὸ Τούρκικα, κ' ἐπιάσε τὸ τρίτο. Κ' ἔτσι γλυτώσανε. Παρακίνησε τότε ὁ Σουλτάνος τὸν Ἀλῆ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ γυρίσουν στὴ Ρούμελη, γιὰ νὰ πάψῃ τὸ κακόν. Καὶ γυρίσανε τῶνόντις ὅλοι στὰ λημέρια τους. Μόλις ὅμως μπῆκε ὁ καινούριος ὁ